

هیچگونه تعارض منافع در این مطالب وجود ندارد
No Conflict of Interest

اخلاق پزشکی

حرفه مندی در پزشکی

*Medical Ethics &
Medical Professionalism*

محسن فدوی

دانشگاه علوم پزشکی اراک

پانزدهم شهریور ماه هزار و چهارصد

Ethics & Morality !

اخلاق (تعریف):

سبک رفتار ارتباطی مبتنی بر رعایت حقوق طرفین (من و هر آنچه غیر از من)

(rights oriented-ethics)

(No Law oriented)

مسئولیت پذیری در قبال حقوق افراد (دیفندان)

Four Principle Theo.

رویکرد اصول گرایي

چهار اصل

Respect for Autonomy

• احترام به استقلال و اختیار افراد یا خود مختاری

Beneficence

• سود رسانی

Non – maleficence

• ضرر نرسانی

Justice

• عدالت

چند قاعده:

وفاداری، رازداری، صداقت، رعایت حریم شخصی و ...

A bouquet of pink roses and baby's breath flowers is shown in the lower-left corner, resting on a sheet of musical notation. The background is a soft, warm yellow gradient.

Professionalism

تعهد حرفه‌ای

منشور پروفشنالیسم (تعهد حرفه ای) :

✓تعهد به توانمندی حرفه‌ای؛

- تعهد به صداقت با گیرندگان خدمت؛
- تعهد به رازداری؛
- تعهد به حفظ رابطه مناسب؛

✓تعهد به ارتقاء کیفیت خدمات؛

- تعهد به بهبود دسترسی به خدمات؛
- تعهد به توزیع عادلانه‌ی منابع محدود؛

✓تعهد به ارتقاء دانش علمی؛

❖تعهد به مدیریت تعارضات منافع؛

- ✓تعهد به مسؤلیت‌های حرفه‌ای مطابق اصول حرفه.

Core values

تعهدات و رفتار حرفه ای گروه حرفه ای پزشکی (مبنای) :

(Altruism)

• نوع دوستی

(Duty & Responsibility)

• وظیفه شناسی و مسئولیت پذیری

(Integrity)

• شرافت و درستکاری

(Respect for others)

• احترام به دیگران

(Justice)

• عدالت

(Excellence)

• تعالی شغلی

تعارض منافع حرفه ای در آموزش پزشکی

*Conflict Of Interest in
Medical Education*

عناوین معادل غیر مشهور:

✓ تعارض منافع

✓ تداخل منافع

✓ تعارض علایق

✓ تضاد منافع

✓ مناقشه منافع

تعارض منافع یعنی:

لغت نامه دهخدا

- یکدیگر را پیش آمدن.خلاف یکدیگر آمدن. متعرض و مزاحم شدن، اختلاف داشتن

فرهنگ معین

- متعرض یکدیگر شدن ، ناسازگاری کردن

فرهنگ فارسی عمید

- اختلاف داشتن. با هم مخالفت کردن.

معنی منافع در لغت نامه دهخدا

- سودها و فایده ها و حاصل ها و منفعت ها و بارها و ثمرها.

چند نکته:

- تعارض منافع و رقابت؛
- قرار داشتن در تعارض منافع به معنی رفتار غیر اخلاقی نیست.
- شناخت دقیق برخی موقعیت‌ها که تعارض منافع نیستند:
 - اختلاف نظر ما و گیرنده خدمت (بیمار، دانشجو، همکار، رئیس و ...)
 - تعارض اصول اخلاقی

تعریف تعارض منافع

✓ "تعارض در منافع شامل موقعیت هایی می شود که قضاوت یا رفتار حرفه ای مربوط به منافع مهم به صورت ناروا تحت تاثیر منافع کم اهمیت به مخاطره می افتد." (Lo, 2020)

✓ تعارض در منافع در هر حرفه از جمله حرفه پزشکی هنگامی رخ می دهد که از دیدگاه ناظر بی طرف قضاوتها، تصمیم گیری و اقدامات افراد حرفه ای به طور ناروا تحت تاثیر منافع شخصی قرار بگیرد. (Beauchamp, Principles of Biomedical Ethics.2019)

«مجموعه‌ای از شرایط که موجب می‌گردد تصمیمات و اقدامات حرفه‌ای، تحت تأثیر یک منفعت ثانویه قرار گیرد را تعارض منافع می‌نامند». همچنین تعارض منافع به عنوان نشانه و شاکله بروز فساد است.

منبع: گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس درباره «دسته‌بندی و مفهوم‌شناسی تعارض منافع»، تیرماه ۹۶

«تعارض منافع به هر موقعیتی اطلاق می‌شود که موجب تداخل یک نفع عمومی با نفع خصوصی یا نفع عمومی دیگر شود و باعث شود استقلال، بی طرفی و اجرای عینی یک تعهد تحت تأثیر قرار گیرد یا به نظر رسد که تحت تأثیر قرار گرفته است».

منبع: ماده ۱ قانون ۹۰۷ سال ۲۰۱۳ در مورد شفافیت در زندگی عمومی فرانسه

تعارض منافع (Conflict of interest)

- مجموعه شرایطی که در آن تصمیمی حرفه ای در مورد هدفی اولیه بدون دلیل موجه تحت تاثیر منافع ثانویه قرار گیرد.

Thompson DF. Understanding financial conflicts of interest. N Engl J Med 1993; 329(8): 573-6.

منافع شخصی چنان به وضعیت حرفه ای مرتبط باشند که نگرانی از تحت تاثیر قرار گرفتن اقدامات حرفه ای وجود داشته باشد

منافع اولیه

- در حوزه درمان:

ارائه خدمات تشخیصی و درمانی و مراقبتی سودمند برای بیماران و جامعه و ...

- در حوزه پژوهش:

تولید علم معتبر، تربیت پژوهشگران قابل، رعایت حقوق نویسندگان و محققین و ...

- ❖ در حوزه آموزش:

تربیت دانش آموختگانی با کفایت علمی و مهارتی، متعهد و خدوم و ...

- در حوزه بهداشت:

ارتقاء سطح سلامت عمومی، توانمند نمودن گیرندگان خدمات و ...

• مالی

• اعتبار فردی، گروهی و ...

• شهرت

• حفظ جایگاه

• ارتقای دانشگاهی

• ارتقاء سطح اجتماعی

• جلوگیری از آسیب اجتماعی

• ...

©
dreamstime.com

تعارض منافع با:

- با شرکت ها
- با موسسات

❖ با دانشجویان

- با بیماران

❖ با همکاران

- با جامعه

- با...

تعارض منافع با خودمان (با ارزشهایمان، با اصول زندگی حرفه ای مان، با ...)

تعارض منافع (Conflict of interest)

چرا مدیریت و کنترل آن مهم است ؟

اعتماد آفرین . . .

چرا اینقدر مهم!!؟

- مغایرت های حاصل از تعارض منافع به تدریج، توانایی ما برای اتخاذ تصمیمات و ارایه قضاوت های قابل اطمینان، بی طرف و عینی را به تحلیل می برد یا آن را نقض می کند.

- حساسیت ها به تدریج کاهش خواهند یافت و جای خود را به ...

- مظاهر کج روی به تدریج شکل خواهند یافت زیرا تعارض منافع اگرچه همیشه منجر به فساد نمی شوند، لیکن فساد همیشه نیازمند تعارض منافع است. نتیجه آنکه اگر تعارض منافع را بتوان کنترل کرد، فساد به حداقل رسانده خواهد شد.

- Ref: **ACFE European Fraud Conference in Zurich**

هیچیک از ما از قرار گرفتن در شرایط شیب لغزنده، در امان نیستیم.

توجه:

تعارض منافع، به گواه تجارب عملی، علمی و پژوهش‌های تجربی، ریشه‌ی بسیاری از ناکارآمدی‌ها، اختلال‌ها و اشکال متنوع فساد است که منجر به تضعیف ظرفیت اجرایی حاکمیت و تشدید فقر و نابرابری و بی‌اعتمادی در جامعه می‌شود.

سطوح و درجات:

- شکل‌های آشکار و پنهان، خرد و کلان (بسیار گسترده‌ای) دارد.
- می‌تواند در سیاست‌ها و برنامه‌های تدوین‌شده کشور اتفاق بیافتد.
- می‌تواند در یک دانشگاه، یک معاونت آموزشی، یک کلاس آموزشی، بین اساتید و بین آموزگار و فراگیر و ... اتفاق بافتد.
- هر نوع از منافع (فردی، خانوادگی، سازمانی، حزبی، ملی، ...) ممکن است درگیر باشد.
- رفع یا مدیریت آن، برای تحقق اهداف عدالت آموزشی امری ضروری است.

تعارض منافع در نظام آموزشی:

- از جمله مهم‌ترین راهبردهای کشورهای توسعه‌یافته در تمام امور از جمله آموزش، شناسایی مصادیق تعارض منافع در تمام سطوح آموزش (نظیر آموزش و پرورش و دانشگاهها) و سپس رفع و یا مدیریت آن بوده و هست.
- به دلایل گوناگون از جمله مواردی که ذکر شد، مبارزه با آن سخت است.
- و البته نیازمند خواست و تقاضای فرد و آحاد جامعه (اعم از مردم و مسئولین) است.

مثال یکم (برخی مصادیق):

- تعارض منافع در تعیین ظرفیت رشته‌های گروه‌های علوم پزشکی / لزوم افزایش ظرفیت در مناطق محروم

برخی نظرات موافق:

- بسیاری از شهرستان‌های پزشک مقیم و یا متخصص ندارند و مردم... .
- متخصصین موظف، در محل خدمت حاضر نیستند و یا هفته‌ای یک روز یا... .
- خیرین دستگاه پزشکی داده‌اند، متخصص نیست و دستگاه‌ها در حال تخریب... .
- در همین جوامع، مطب‌ها در بخش خصوصی شلوغ است و با نگاه صنفی و بدون در نظر گرفتن منافع مردم و روابط اجتماعی فعالیت می‌کنند.

تعارض منافع در تعیین ظرفیت رشته‌های آموزش پزشکی / لزوم افزایش ظرفیت . . .

برخی نظرات موافق:

- مادامی که تعارض منافع پزشکان سیاستگذار و مدیران حوزه سلامت در تعیین ظرفیت رشته‌های پزشکی وجود داشته باشد، نمی‌توان انتظار داشت این مشکلات حل شود.
- تعیین ظرفیت در انحصار شورای گسترش وزارتخانه است. آنها تعارض منافع دارند.
- برخی مسئولین نشسته و منتظر آپارتاید پزشکی بر کشور هستند. برخی رشته‌ها در حوزه سلامت، در انحصار هستند.
- می‌گویند همین حالا هم گروهی از فارغ‌التحصیلان بی‌کارند، بفرمایید بروند مناطق نیازمند.

تعارض منافع در تعیین ظرفیت رشته‌های آموزش پزشکی / لزوم افزایش ظرفیت ...

برخی نظرات مخالف:

- دانشگاه‌های فعلی هم مشکل خوابگاه‌ها، و... دارند. بیمارستان‌ها و تجهیزات آموزشی فرسوده هستند، حقوق کمتر از حد به رزیدنت‌ها می‌دهند و...
- امکانات نیست. جراح مغز در شهری است که سی‌تی‌اسکن ندارد و...
- اگر دولت بخواهد پزشکان آموزشی را محدود به کار در آموزش و بیمارستان دولتی کند، همه آنها دانشگاه را ترک می‌کنند.
- نیاز به محیط بیمارستانی برای آموزش داریم. ظرفیت آموزشی نداریم. همین حالا هم در بیمارستان‌های آموزشی تراکم داریم. کیفیت آموزش پایین است.

تعارض منافع در تعیین ظرفیت رشته‌های آموزش پزشکی / لزوم افزایش ظرفیت ...

برخی نظرات مخالف:

- افزایش ظرفیت دردی دوا نمی‌کند. پرداخت حقوق کم، تاخیر در پرداخت، شرایط رفاهی نامناسب و ... را باید درمان کرد.
- تعداد کافی است، توزیع غلط است و در آن تعارض منافع وجود دارد.
- افزایش ظرفیت سبب کاهش کیفیت میشود.
- اینکه نیاز به نیروی تخصصی و کارشناسی در هر کجا ابراز می‌شود، ناشی از نیاز واقعی نیست بلکه القایی و کاذب است.

مثال دوم:

- در بند ششم شیوه نامه تأسیس پردیس دانشگاهی: «شهریه ثابت و متغیر برای دوره های دایر در پردیس های دانشگاهی توسط هیأت امنای دانشگاه مادر تعیین خواهد شد».
- هدف تأسیس پردیس های دانشگاهی: ایجاد امکان تحصیلات عالی برای افراد مستعد، و . . .
- نتیجه حاصل شده: گسترش هر چه بیشتر پردیس ها برای پذیرش دانشجوی بیشتر (جهت کسب درآمد بیشتر) و در نتیجه پایین آمدن کیفیت آموزش عالی.

مثال سوم:

طرح مبارزه با تعارض منافع و ممنوعیت تاسیس دانشگاه‌های غیرانتفاعی

- عده‌ای از مسئولین با استفاده از رانت و ... تعداد زیادی دانشگاه غیرانتفاعی تأسیس کرده‌اند در حالی که خود آنان دارای مدیریت و پست دولتی بوده‌اند و هستند.
- در این طرح صرفاً با تأکید بر ممنوعیت تأسیس دانشگاه‌های غیرانتفاعی توسط مدیران دولتی و به منظور ساماندهی درست به مراکز علمی و در نهایت حل تعارض منافع، ممنوعیت تشکیل دانشگاه‌های غیرانتفاعی پیشنهاد شده است.

اهداف تاسیس دانشگاه غیر انتفاعی:

- حمایت از اقشار آسیب‌پذیر و دسترسی آنان به آموزش مناسب و ارزان؛
 - جلوگیری از رانت و تجاری نمودن علم و مراکز علمی؛
 - برگرداندن علم به جایگاه خود و ساماندهی اصولی و صحیح به مراکز علمی؛
 - و در نهایت مطرح نمودن موجودیت و حل تعارض منافع.
- ❖ این طرح مصوب نشد زیرا همه دانشگاه‌ها این چنین نبودند. ضمن اینکه باید مراقب بود تا رویه‌ها از موضوعی کارشناسی و علمی، به دستاویزی برای جهت‌گیری‌های سیاسی و جناحی تبدیل شود.

مثال چهارم:

در دهه‌های آخر قرن بیستم، شرکت‌های تجهیزات پزشکی به طور فزاینده‌ای در حمایت‌های مالی از آموزش مداوم پزشکی درگیر شدند و دانشکده‌های پزشکی و بیمارستان‌های آموزشی، وابسته به حمایت صنعت از برنامه‌های آموزشی خود شدند.

پارسا و همکاران

- ✓ دادن هدایای آموزشی به دانشجویان توسط صنایع؛
- ✓ دادن وعده‌های غذایی به دانشجویان توسط صنایع؛
- ✓ استفاده از روش‌های گوناگون جلب نظر دانشجویان توسط شرکت‌های دارویی؛

برخی مصادیق دیگر:

- مانورهای تبلیغاتی . . .
- در تمام سطوح، برای گروه خاص، برای فرد خاص، برای دارو، برای واکسن و . . .
• که غیر منطبق بر صداقت و واقعیت باشند؛
- دادن رشوه و لابی کردن و . . . برای تصدی فلان پست مدیریتی . . .
- موافقت کردن با درخواست هایی که نه مبتنی بر نیاز است و نه توجیه علمی دارد و نه . . . صرفاً برای نگهداشت جایگاه و یا . . . منافع شخصی خود؛

برخی مصادیق

- اختصاصِ اعتبار به فلان منطقه ای که نماینده شهر یا ... اصرار به ...
- تشکیل گروههای علمی و یا پذیرفتن دستیار تخصصی برای ارتقاء درجه دانشگاه در بین دانشگاههای دیگر در حالیکه زیر ساخت لازم و ضروری وجود ندارد.
- آقای / خانم ... عضو هیات علمی دانشگاه ... به دانشجویی که جهت مشاوره موردی در خصوص پایان نامه به او مراجعه کرده، شرط همکاری خود را عضویت در گروه راهنما و مشاور پایان نامه اعلام می کند.

برخی مصادیق

- استاد دانشگاهی را در نظر بگیرید که بعلت . . . پاورپوینت های سالها و ترم های پیش خود را استفاده می کند و برای جلوگیری از اعتراض آنها، نمرات مطلوبی در نظر می گیرد و . . .
- دانشجویانی را در نظر بگیرید که ارزشیابی استاد خود را غیر منصفانه و به دلیل اینکه فلان استاد نمره خوبی را به آنان بدهند تکمیل می نمایند و استادی که اصولی و صحیح و متعهدانه . . .

- دانشجویی که به دروغ گواهی پزشک برای علت عدم شرکت در کلاس و یا امتحان ...
- افرادی که به علت کسب امتیاز فقط اسم خود را در لیست حضور و غیاب بازآموزی و یا جلسه آموزشی نوشته و پس از چند دقیقه از کلاس خارج می شوند ...

برخی مصادیق:

- کتاب و یا جزوه ای که مربوط به یک استاد است و دانشجویان را موظف به خرید آن می کند.
- استادی که وظایف خود (از جمله آموزش دانشجویان) را در یک مرکز درمانی رها کرده و بسیار زودتر از زمان مقرر محل را ترک می کند به سبب پرداختن به امور شخصی از جمله مربوط به مطب، آزمایشگاه، داروخانه، کلاس خصوصی و یا ...

تا به حال چند دفعه از همکاران گروه خود خواسته ایم

نقایص آموزشی ما را به ما گوشزد کنند؟ تا به حال چند دفعه

خودمان این کار را کردیم؟ تا به حال ...

Self Regulation

Download from
Dreamstime.com

100% Royalty Free
Photos.com

بررسی و شناسایی نشانگرهای حرفه‌ای و اخلاقی در آموزش و تدریس ...

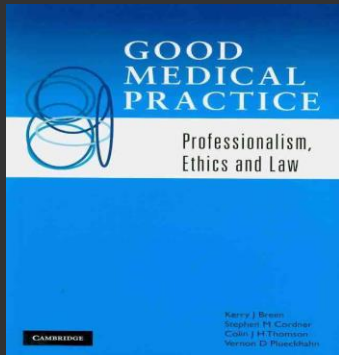
تدریس مبتنی بر حرفه مندی و اخلاق از دیدگاه دانشجویان هشت مؤلفه اساسی دارد:

- کارآمدی در آموزش، کارآمدی در ارایه محتوا، تعامل حرفه‌ای، توجه به رشد همه جانبه دانشجویان، احترام به همکاران، فضای بحثی مناسب در کلاس، احترام به کلاس و در نهایت ارزشیابی مناسب، احترام به سازمان و رازداری.

مدیریت تعارض منافع:

- انواع گوناگونی از ابزارها برای ممانعت و مدیریت تعارض منافع به کار رفته‌اند که از آن جمله قوانین اولیه، کدهای رفتاری، قوانین ثانویه و دیگر ابزارهای حقوقی و غیرحقوقی را می‌توان نام برد.
- قوانین را ضوابط سخت و کدهای اخلاقی را ضوابط نرم می‌گویند.
- اگر چه کدهای اخلاقی غالباً تعارض منافع را ممنوع کرده‌اند، اما بیشتر کمک می‌کنند تا با بیان میزان تعارضی که باید از آن اجتناب شود مشکلات تعارض منافع را به حداقل برسانیم.

- The first requirement to deal effectively with conflict of interest is awareness.
- Acknowledging conflict of interest
- Assessment of the potential impact of secondary interests.

• اولین شرط مقابله مؤثر با تضاد منافع، آگاهی {از وجود آن} است؛

• تصدیق تضاد منافع؛

• ارزیابی تأثیر احتمالی منافع ثانویه {را واقع بینانه در نظر داشته باشیم}.

مدیریت تعارض منافع:

در مراجع چند روش بر حسب شرایط و نوع مورد، پیشنهاد شده است:

- تبدیل مشکل به مسئله؛
- اجتناب، ممنوعیت و پرهیز از قرار گرفتن در موقعیت تعارض منافع و همچنین پرهیز از تصمیم گیری در موقعیت تعارض منافع (Prohibition)
- آشکارسازی، بیان وجود تعارض منافع (Disclosure)

مدیریت تعارض منافع:

(ادامه) در مراجع چند روش بر حسب شرایط و نوع مورد، پیشنهاد شده است:

- تدوین قوانین، دستورالعمل، راهنما، شیوه نامه، مرام نامه و . . . و عمل به

آنها. A system of review and authorization or *Independent Monitoring*

- انتخاب راه سوم:

گاهی شرایط به گونه ای می شود که ترجیحی وجود ندارد که یکی را رها

کنیم و دیگری را انتخاب کنیم بلکه باید در جستجوی راه سوم بود.

Disclosure

■ قانون طلایی

■ "اگر بیماران و افراد دیگر از علاقه من به این موضوع مطلع شوند ، احساس راحتی

و ... می کنم؟"

- Golden rule
- "Would I feel comfortable if patients and other people found out about my interest in this matter?"

Prohibition

■ افشاء؛ دستورالعمل، قانون و . . . لازم هستند ولی کافی نیستند.

! ! ! ■

■ Ethics & Ethics & Ethics

مدیریت تعارض منافع:

حتما لازم نیست قانونی جداگانه برای مدیریت تعارض منافع وجود داشته باشد،

گاهی تنها رعایت و نظارت بر رعایت قوانین موجود می تواند از بروز تعارض منافع جلوگیری کند.

Core values

تعهدات و رفتار حرفه ای گروه حرفه ای پزشکی (مبنای) :

(Altruism)

• نوع دوستی

(Duty & Responsibility)

• وظیفه شناسی و مسئولیت پذیری

(Integrity)

• شرافت و درستکاری

(Respect for others)

• احترام به دیگران

(Justice)

• عدالت

(Excellence)

• تعالی شغلی

به یاد داشته باشیم

- حرفه ای بودن امتیازی است که جامعه اعطا می کند.
- ابقاء این امتیاز بستگی به باور جامعه به قابل اعتماد بودن اعضا آن حرفه دارد .
- برای قابل اعتماد بودن، حرفه ای ها باید به تعهدات حرفه خود پای بند باشند.

تعارض منافع؛ علل بروز، زمینه ها:

- نبود قوانین و دستورالعمل های کارآمد و مناسب؛
- اهداف متفاوت و ناهماهنگ؛
- تداخل اختیارات؛ فقدان کار گروهی؛
- نقص در فرآیند ارزیابی، شایسته سالاری و نظام پاداش و کیفر؛
- وظایف متقابل و وابستگی آنان به یکدیگر؛
- سیاستگذاری غیر مسئولانه؛
- نقایص ساختاری مانند تلفیق ناظر و منظور یا سیاست گذار و مجری؛

- تدوین کدهای اخلاقی برای آموزش دهندگان خصوصا در حوزه بالین، به جهت فعالیت آنان در مسئولیت های متعدد هم زمان نظیر آموزش ، درمان و مدیریت در دو بخش دولتی و خصوصی؛ ضروری است. برخی کدها و یا توصیه اخلاقی شامل این موارد است:

مسئولیت پذیری، احترام به دیگران، تعالی علمی، عدالت، صبوری و سعه صدر، پایبندی به احکام شرعی و احترام به آداب اسلامی، عفاف، جلب اعتماد، توجه به بیمار، توجه به دانشجو، خوش خلقی، رازداری و نظم، وجدان کاری، تواضع، قناعت، ارتباط نیکو با همکاران.

WRONG

is **WRONG**,

even if *everyone*
is doing it.

RIGHT

is **RIGHT**,

even if *no one*
is doing it.

برخی پیش نیازها برای تغییر را با هم مرور کنیم:

© cute and funny kids. All Rights Reserved.

- بپذیریم که نیاز است برای بهبود پیامد و . . .؛ تغییر را ایجاد کنیم؛
- بدانیم که برای تغییر باید هزینه کرد و این ضروری است؛
- انگیزه تغییر داشته باشیم؛
- هدف مشترک داشته باشیم؛
- بدانیم و باور داشته باشیم که بدون کارگروهی، ایجاد تغییر بسیار دشوار است؛
- یادمان باشد که جمع شده ایم تا تمرین کنیم که لازمه آن، پذیرفتن قواعد «آزمون و خطاست».

توجه:

تعارض منافع، به گواه تجارب علمی، عملی و پژوهش‌های تجربی، ریشه‌ی بسیاری از ناکارآمدی‌ها، اختلال‌ها و اشکال متنوع فساد است که منجر به تضعیف ظرفیت اجرایی حاکمیت و تشدید فقر و نابرابری و بی‌اعتمادی در جامعه می‌شود.

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه

مجموعه‌ای متشکل از دانش آموختگان رشته‌های علوم انسانی است که تلاش می‌کنند تا از طریق ایجاد و تقویت شبکه‌های اصلاحی بتوانند گام‌هایی در حل مسائلی همچون تقویت ظرفیت اجرایی حاکمیت، توانمندسازی جامعه، شفافیت، مقابله با فساد، فقر، نابرابری و تعارض منافع برداشته و از رهگذر گسترش حکمرانی شبکه‌ای، زمینه را برای کارآمدسازی حاکمیت و تقویت جامعه مدنی فراهم آورند.

• رضایت پروردگار حکیم،

• ایمان، توکل،

• اعتقادات، باورها،

• نظام ارزشی ما،

• مراقبه، ورع، تقوی،

• ...

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

١٨٢

fadavima@yahoo.com

fadavi.m@sbm.ac.ir

fadavim91@gmail.com

+982188773521-210

